

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2026-06-26

Handläggare
Filip Dillström

Diarienummer
KF2026-110

Projektnummer
-

Remissvar över Naturvårdsverkets skrivelse om förslag till författningsändringar till följd av det nya avloppsdirektivet (ert dnr KN2026/00215)

Käppalaförbundet lämnar följande yttrande som rör förslag till lag om ändring i miljöbalken (avsnitt 1.1), förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (avsnitt 1.2), förslag till förordning (2027:000) om avloppsvatten från tätbebyggelse (avsnitt 1.3) (hädanefter avloppsförordning), och förslag till förordning (2027:000) om producentansvar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (hädanefter producentansvarsförordning) enligt Naturvårdsverkets skrivelse daterad den 2026-01-29.

Det kan behövas ett förtydligande av avloppsdefinitionen i 5 kap. 7 och 9 §§ miljöbalken

I skrivelsen föreslås ett tillägg i 5 kap. 7 och 9 §§ miljöbalken som anger att åtgärdsprogram ska inkludera åtgärder för att hantera risker som utsläpp av avloppsvatten medför människors hälsa och miljön.

Käppalaförbundet anser att det av bestämmelserna bör framgå tydligare att uttrycket "avloppsvatten" i detta sammanhang även motsvarar det som går in under definitionen i den nya bestämmelsen i 9 kap. 2 a § miljöbalken, det vill säga avloppsvatten från tätbebyggelse.

Ett förtydligande enligt ovan skulle enligt Käppalaförbundets mening säkerställa en rättstillämpning av 5 kap. miljöbalken som främjar så kallade "uppströmsåtgärder". Med andra ord skulle förtydligandet leda till att åtgärdsprogram i högre grad inkluderar åtgärder för att förhindra att föroreningar når avloppsvatten och avloppsreningsverk när det behövs. Detta är särskilt viktigt i arbetet för bättre status i avloppsreningsverkens recipienter och kan vara avgörande för att kunna följa en miljökvalitetsnorm.

Det bör införas krav på granskning av avtal enligt 22 § i lagen om allmänna vattentjänster

I skrivelsen föreslås regleringar på förordningsnivå som ställer krav på att tillsynsmyndigheter återkommande ska granska tillstånd och förelägganden enligt miljöbalken. Detta för att säkerställa att utsläpp från miljöfarliga verksamheter inte hindrar efterlevnad av krav i avloppsdirektivets artikel 14.2 och bestämmelser i den föreslagna avloppsförordningen som rör påverkan på avloppsreningsverk och status på den mottagande vattenförekomsten.

Av samma skäl enligt ovan anser Käppalaförbundet att det bör ställas krav på granskning av villkor i avtal som har upprättats genom 22 § lagen om allmänna vattentjänster. Detta skulle betyda att huvudmannen för ledningsnätet behöver granska avtalens villkor och se över dessa genom samråd med verksamhetsutövaren för avloppsreningsverket (om annan än huvudmannen för ledningsnätet).

Käppalaförbundet menar att ett tillägg enligt ovan skulle säkerställa att otidsenliga villkor i 22 §-avtal ses över och moderniseras när det behövs. Till exempel när de inte längre kan anses vara förenliga med de nya kraven i lagen om allmänna vattentjänster, såsom de som anges i 22 a §. Det skulle också innebära att upprättade avtal inte kan stå i konflikt med regler i avloppsförordningen, villkor i tillstånd eller försiktighetsmått i förelägganden som meddelas med stöd av miljöbalken.

Tillämpning av 3 kap. 19 § avloppsförordningen kräver mer långtgående samverkan och kunskapsutbyte mellan myndigheter och verksamhetsutövare för avloppsreningsverk

I den föreslagna avloppsförordningen finns bestämmelser i 3 kap. 19 § som anger att utsläpp av föroreningar från verksamheter endast får ske om avloppsreningsverken kan hantera föroreningen och så länge föroreningsbelastningen inte hindrar möjligheten att följa en miljökvalitetsnorm.

Käppalaförbundet finner att paragrafen kan föranleda behov av ytterligare samordning och annan uppstyrning där tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare för avloppsreningsverk ges förutsättningar för att göra korrekta bedömningar i enskilda fall. Detta kan exempelvis uppnås genom att förse tillsynsmyndigheter och nämnda verksamhetsutövare med vägledningsmaterial, riktlinjer, forum för kunskapsutbyte och annat som kan vara till stöd för tillämpning av bestämmelsen i 19 §.

Den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 20 § andra stycket avloppsförordningen bör ta hänsyn till recipienten

Avloppsförordningens 3 kap. 20 § andra stycke öppnar upp för händelsestyrd granskning av tillstånd och förelägganden, i detta fall när föroreningar från en verksamhet har identifierats

vid avloppsreningsverkets inlopp och utlopp. Detta skiljer sig från den stående granskningen som ska ske med anledning av krav på återkommande översyn minst vart tionde år.

Käppalaförbundet anser att stycket även bör inkludera ett recipientperspektiv enligt lydelse i avloppsdirektivets artikel 14.5. På detta sätt blir det tydligt att granskning och översyn av särskilda godkännanden även ska kunna föranledas av att egenskaperna hos den mottagande vattenförekomsten ändras på ett betydande sätt, vilket ligger i linje med krav i direktivets artikel 14.

Det bör föreligga samrådsplikt med verksamhetsutövaren för avloppsreningsverk innan tillsynsmyndigheten fattar beslut om förelägganden

Enligt den nya bestämmelsen i 3 kap. 20 § tredje stycket avloppsförordningen ska tillsynsmyndigheten genomföra samråd med verksamhetsutövaren för ledningsnätet, och vid behov med verksamhetsutövaren för avloppsreningsverket, innan myndigheten beslutar om ändrade villkor i tillstånd eller nya förelägganden enligt miljöbalken.

Käppalaförbundet kan konstatera att bestämmelsen i fråga inte anger ett uttryckligt "ska-krav" avseende samråd med verksamhetsutövaren för avloppsreningsverket. Så som bestämmelsen är formulerad kan en tolkning göras att samråd med denne inte behöver ske i samma utsträckning som med huvudmannen för ledningsnätet. Detta har betydelse i de fall verksamhetsutövaren för avloppsreningsverket är en annan än den för ledningsnätet, vilken i regel besitter kunskap i frågor som rör påverkan på avloppsreningsverkets processer, slam och recipient.

Verksamhetsutövaren för avloppsreningsverk bör involveras ytterligare i tillsynsmyndighetens arbete med granskning av miljöbalksbeslut

Utöver vad som har framförts gällande bestämmelsen i 3 kap. 20 § tredje stycket avloppsförordningen anser Käppalaförbundet att det inte är tydligt att tillsynsmyndigheten ska genomföra samråd inför eller i samband med granskningen av befintliga tillstånd och förelägganden. Detta trots att det av Naturvårdsverkets redogörelse för motiv till bestämmelsen framgår att samråd ska äga rum vid denna tidpunkt.

Käppalaförbundet anser att bestämmelsen behöver omformuleras så att det blir tydligt att tillsynsmyndigheten ska föra dialog med verksamhetsutövaren för avloppsreningsverket redan innan samrådsskedet, alltså i samband med tillsynsmyndighetens granskningsarbete. Verksamhetsutövaren för avloppsreningsverk ska då ges möjlighet att delge tillsynsmyndigheten uppgifter eller annat underlag som kan användas i myndighetens arbete med att identifiera verksamheter som bör bli föremål för omprövning eller nya föreläggandebeslut.

Framtida kontrollföreskrifter som avloppsförordningen hänvisar till behöver vara tydliga och enkla att tillämpa

Avloppsdirektivets artikel 21, tillsammans med direktivets bilaga I del C, ställer särskilda krav på övervakning och metoder för utvärdering av resultat. Metoderna ska införlivas i nya kontrollföreskrifter och detta framgår av bestämmelse i 3 kap. 21 § avloppsförordningen. Käppalaförbundet anser att sådana kontrollföreskrifter bör innehålla bestämmelser om hur provtagning och kontroll ska utföras för att utvärdera den kvartära reningen. Föreskrifterna bör då ange relevanta provtagningspunkter för kontroll och om det ska tillämpas tidsförskjutet provtagning som tar hänsyn till uppehållstid i avloppsreningsverket.

Enligt avloppsdirektivet ska utvärderingen endast ta hänsyn till resultat som erhålls under "normala driftförhållanden" och "normala lokala klimatförhållanden". Dessa är två begrepp som i sig själva är tolkningsbara. För att säkerställa likvärdiga bedömningar på nationell nivå bör framtida kontrollföreskrifter införa tydliga definitioner av begreppen.

Direktivets del C i nämnd bilaga öppnar vidare upp för undantagsbestämmelser som reglerar reningskraven för kväve i låga temperaturer. Käppalaförbundet tillstyrker förslaget om att införa sådana bestämmelser i framtida kontrollföreskrifter. Det är däremot viktigt att föreskrifterna preciserar hur undantagen ska tillämpas i praktiken, exempelvis hur det ska redovisas och om det går att åberopa undantag över en längre tidsperiod. Det behöver också vara tydligt vilken medelvärdesbildning som krävs vid redovisning av att temperaturen understiger de som aktualiserar undantag, i detta fall 12 och 5 °C.

Den första tidsfristen för kvartär rening satt till den 1 januari 2033 bör motiveras

I den föreslagna avloppsförordningen anges att begränsningsvärden för kvartär rening ska gälla senast den 1 januari 2033 för avloppsreningsverk med utsläpp till vattenområden som listas i bilaga 3.

Som det får förstås av förslaget kan vissa avloppsreningsverk behöva uppgraderas före den 1 januari 2033 för att klara kraven för kvartär rening. Detta trots avloppsdirektivets krav på att vissa avloppsreningsverk ska ha kvartär rening senast 31 december 2033 med hänvisning till artikel 8.1 och 8.4.

Käppalaförbundet tolkar det som att avloppsförordningens bilaga 3 går längre än direktivets minimikrav för kvartär rening vad gäller tidpunkten för att klara dessa. Om detta är avsikten bör skälen till detta framgå. Det bör också förtydligas hur kraven i bilaga 3 förhåller sig till den utbyggnadsplan för kvartär rening som ska tas fram till följd av direktivets artikel 8.1 respektive 8.4.

Det saknas förutsättningar för Käppalaförbundet att uppfylla den första tidsfristen för kvartär rening

Utifrån förutsättningarna och de rådande omständigheterna bedömer Käppalaförbundet det som orealistiskt att, i det fall det skulle vara aktuellt, senast 2033 implementera en kvartär reningsprocess i Käppalaverket som är i full drift, som klarar tillämpliga begränsningsvärden i avloppsförordningens bilaga 1 och som i övrigt är ändamålsenlig.

För att kunna utrusta Käppalaverket med kvartär rening krävs tid för Käppalaförbundet att både planera för och genomföra de administrativa och praktiska åtgärder som följer med genomförandet. Åtgärderna omfattar allt från finansiering till upphandling, projektering, eventuell miljöbalksprövning och andra förberedelser samt utförande.

Enligt nuvarande upplägg och förslag till producentansvarsförordning, 44-48 §§, ska investeringslån för den kvartära reningen fullt ut bäras av verksamhetsutövare för avloppsreningsverk. Med detta uppstår en risk att kommuner får bära hela kostnaden för lån innan ett ersättningssystem är på plats. Detta är inte förenligt med principen ”förorenaren betalar” och Käppalaförbundet föreslår därför att minst 80 procent av lånebördan ska belasta de aktörer som omfattas av det utökade producentansvaret, det vill säga producenterna. Det är rimligt att producenterna bär den ekonomiska risken för sin andel av lånen och att det behöver vara klaggjort innan investeringar i kvartär rening påbörjas.

I övrigt tillstyrker Käppalaförbundet att verksamhetsutövare för avloppsreningsverk får ersättning för både investerings- och driftkostnader, samt för övervakning och administration.

Begreppet torrvädersflöde bör definieras i lagtexten

I avloppsförordningens bilaga 3 anges att reduktionen av indikatorsubstanser ska bedömas vid torrvädersflöde.

Käppalaförbundet efterfrågar en definition av “torrvädersflöde” för bedömning av kravefterlevnad enligt bilaga 3, då det inte är tydligt vad begreppet avser. Med tanke på att det är ett centralt begrepp i den kvartära reningen bör det definieras någonstans i lämplig lagtext, exempelvis i en framtida kontrollföreskrift.

Käppalaförbundet föreslår att torrvädersflöde ska definieras som en period om minst två veckor under vilken de meteorologiska kriterier som fastställts för torrväder är uppfyllda. Skälet är att uppföljning av den kvartära reningens reduktionsgrad föreslås baseras på 48-timmars samlingsprover som tas varannan vecka. För att kunna bedöma reningens prestanda under torrvädersförhållanden bör därför hela den tvåveckorsperiod som provet representerar utgöras av torrväder.

Definitionen bör baseras på objektivt verifierbara meteorologiska kriterier, exempelvis nederbörds-, temperatur- och snödata från SMHI, och inte på efterhandsbedömningar av om den hydrauliska tillrinningen har påverkats. Objektiva meteorologiska kriterier säkerställer en likvärdig och rättssäker tillämpning mellan olika reningsverk och tillsynsmyndigheter.

Vidare måste definitionen vara operativt tillämpbar. Driftpersonalen behöver i realtid kunna avgöra om den kvartära reningen ska vara i drift eller om undantaget för torrvädersflöde är tillämpligt. Om definitionen bygger på en efterhandsbedömning av hydraulisk påverkan saknas förutsättningar att fatta korrekta driftbeslut vid den tidpunkt då exempelvis nederbörd eller snösmältning inträffar. En tydlig definition baserad på objektivt verifierbara meteorologiska kriterier är därför en förutsättning för både rättssäker tillsyn och en säker och förutsägbar drift av den kvartära reningen.

Med vänlig hälsning
Käppalaförbundet

Pär-Ola Andersson
VD

Filip Dillström
Miljöingenjör